

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770

LĒMUMS PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

Rīgā

2013. gada 1. jūlijā

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Gunārs Kūtris, tiesneses Kristīne Krūma un Sanita Osipova,

kolēģijas sēdē izskatījusi Igora Jegorova (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 117/2013),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs atkārtoti lūdz Satversmes tiesu:

1) izvērtēt Kriminālprocesa likuma 246. panta otrās daļas, 375. panta pirmās daļas un 396. panta pirmās daļas (turpmāk kopā – apstrīdētās normas) atbilstību Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92. un 94. pantam, kā arī Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk – Konvencija) 5. panta pirmās daļas a) punktam, otrajai un trešajai daļai, kā arī 6. panta pirmajai daļai un trešās daļas a) līdz c) punktiem;

2) atzīt, ka Pieteikuma iesniedzēja tiesības uz brīvību ir tikušas aizskartas ar Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesas izmeklēšanas tiesneša 2012. gada 15. augusta lēmumu piemērot viņam drošības līdzekli – apcietinājumu, kas esot pieņemts, neievērojot Pieteikuma iesniedzēja procesuālās tiesības;

3) uzdot Saeimai grozīt apstrīdētās normas, paredzot personas tiesības iepazīties ar tiem kriminālprocesa materiāliem, kas bijuši par pamatu procesa virzītāja ierosinājumam piemērot apcietinājumu;

4) līdz brīdim, kad Saeima pieņems attiecīgus grozījumus apstrīdētajās normās, uzdot izmeklēšanas tiesnešiem tieši piemērot Satversmes 92. un 94. pantu un iepazīstināt personas, ja tās vēlas, ar tiem kriminālprocesa materiāliem, kas bijuši par pamatu procesa virzītāja ierosinājumam piemērot personai apcietinājumu.

2. Kriminālprocesa likuma 246. panta otrajā daļā ir noteikts: „Pirms pieņemt lēmumu par tāda drošības līdzekļa piemērošanu, kas saistīts ar brīvības atņemšanu, procesa virzītājs izsniedz personai, kurai ir tiesības uz aizstāvību, tā ierosinājuma kopiju, kurā pamatota drošības līdzekļa izvēle.”

Kriminālprocesa likuma 375. panta pirmā daļa paredz: „Kriminālprocesa laikā krimināllietā esošie materiāli ir izmeklēšanas noslēpums un ar tiem drīkst iepazīties amatpersonas, kuras veic kriminālprocesu, kā arī personas, kurām minētās amatpersonas attiecīgos materiālus uzrāda šajā likumā paredzētajā kārtībā.”

Savukārt Kriminālprocesa likuma 396. panta pirmajā daļā ir noteikts: „Pirmstiesas kriminālprocesā iegūtās ziņas līdz tā pabeigšanai izpaužamas tikai ar izmeklētāja vai prokurora atļauju un viņa noteiktajā apjomā. Izmeklētājs vai prokurors rakstveidā brīdina personu par kriminālatbildību par šādu ziņu izpaušanu.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, Satversmes tiesas kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesas kolēģija var atteikties ierosināt lietu, ja pieteikumā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Pieteikumā ir apstrīdēta Kriminālprocesa likumā ietvertu tiesību normu atbilstība Satversmes normām un Konvencijai. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. un 6. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likumu atbilstību Satversmei un Latvijai saistošiem starptautiskajiem līgumiem. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums, kas norādīts šā lēmuma 1. punkta pirmajā apakšpunktā, ir piekritīgs Satversmes tiesai.

Savukārt pārējie pieteikumā ietvertie prasījumi, kas uzskaitīti šā lēmuma 1. punkta otrajā līdz ceturtajā apakšpunktā, ir izlemjami lietas iztiesāšanas gaitā

gadījumā, ja lieta tiek ierosināta. Ne Satversmes tiesas likums, ne citas tiesību normas neparedz Satversmes tiesai tiesības jau pieteikuma izskatīšanas stadijā izšķiroši konstatēt kādus tiesiskos apstākļus, uzdot Saeimai grozīt apstrīdētās normas vai norādīt citām valsts institūcijām, kā piemērojamas Satversmes normas.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskārums gadījumā. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu Satversmes tiesā, ievērojot prasības, kas noteiktas Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā.

6. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta otro un ceturto daļu pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt pēc visu vispārējo tiesību aizsardzības līdzekļu izmantošanas sešu mēnešu laikā pēc pēdējās institūcijas nolēmuma spēkā stāšanās. Savukārt Satversmes tiesas likuma 19.² panta sestās daļas 2. punktā ir noteikts, ka pieteikumā ir jāpamato, ka ir izmantoti visi vispārējie tiesību aizsardzības līdzekļi vai arī, ka tādu nav.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem konstatējams, ka Pieteikuma iesniedzējs savu tiesību aizsardzībai ir vērsies kompetentajās valsts iestādēs. Pēdējās institūcijas – Organizētās noziedzības un citu nozaru specializētās prokuratūras virsprokurora – nolēmums konkrētajā strīdus lietā ir pieņemts un stājies spēkā 2013. gada 11. februārī. Pieteikums Satversmes tiesas kancelejā saņemts 2013. gada 10. jūnijā. Tādējādi Pieteikuma iesniedzējs ir izmantojis viņam pieejamos vispārējos tiesību aizsardzības līdzekļus un ir ievērojis termiņu pieteikuma iesniegšanai.

Līdz ar to iesniegtais pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrās un ceturtais daļas, kā arī 19.² panta sestās daļas 2. punkta prasībām.

7. Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmā daļa paredz, ka pieteikumā nepieciešams juridiski pamatot katras apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību katrai pieteikumā norādītajai augstāka juridiskā spēka tiesību normai. Savukārt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmo daļu un sestās daļas 1. punktu pieteikumā personai ir jānorāda un jāpamato tās pamattiesību aizskārums, tas ir, ka apstrīdētā norma tieši konkrētajam pieteikuma iesniedzējam viņa tiesiskajā situācijā rada Satversmē noteikto pamattiesību aizskārums.

7.1. Attiecībā uz Kriminālprocesa likuma 246. panta otrās daļas iespējamo neatbilstību Satversmes 92. panta pirmajam teikumam pieteikumā ir ietverts pietiekams

prasījuma juridiskais pamatojums. Pieteikums šajā daļā atbilst arī citām Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² panta prasībām.

7.2. Pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums attiecībā uz Kriminālprocesa likuma 246. panta otrās daļas iespējamo neatbilstību Satversmes 92. panta otrajam, trešajam un ceturtajam teikumam, Kriminālprocesa likuma 375. panta pirmās daļas un 396. panta pirmās daļas iespējamo neatbilstību Satversmes 92. pantam un apstrīdēto normu iespējamo neatbilstību Satversmes 94. pantam, kā arī pieteikumā norādītajām Konvencijas normām ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

7.2.1. No pieteikuma izriet, ka apstrīdēto normu atbilstību Satversmes 92. pantam Pieteikuma iesniedzējs apšaubā tā pirmā teikuma kontekstā, norādot uz iespējamu apstrīdēto normu neatbilstību šajā teikumā nostiprinātajām ikvienas personas tiesībām uz taisnīgu tiesu apcietinājuma piemērošanas procesā. Tomēr pieteikumā nav pamatots, ka apstrīdētās normas aizskartu kādas no Satversmes 92. panta otrajā, trešajā un ceturtajā teikumā paredzētajām pamattiesībām.

7.2.2. Attiecībā uz Kriminālprocesa likuma 375. panta pirmās daļas un 396. panta pirmās daļas iespējamo neatbilstību Satversmes 92. pantam pieteikumā norādīts, ka šīs normas veidojot daļu no tiesību normu kopuma, kas pirmstiesas procesā ierobežojot personas tiesības uz taisnīgu tiesu. Tomēr no pieteikuma neizriet, ka Pieteikuma iesniedzējs apstrīd šajās normās nostiprinātā izmeklēšanas noslēpuma institūtu kā tādu, bet gan šā institūta piemērošanas kārtību saistībā ar drošības līdzekļa – apcietinājuma – piemērošanu Kriminālprocesa likuma 246. panta otrās daļas kārtībā.

7.2.3. Pieteikumā apgalvots, ka Savukārt apstrīdētās normas neatbilst Satversmes 94. pantam, jo tās ierobežo Pieteikuma iesniedzēja tiesības uz brīvību. Taču pieteikumā nav norādīts, kā šis ierobežojums izpaužas. Turklāt, kā konstatēts šā lēmuma 7.2.1. punktā, Pieteikuma iesniedzēja argumentācija ir vērsta uz to, lai pamatotu iespējamu viņa tiesību uz taisnīgu tiesu pārkāpumu apcietinājuma piemērošanas procesā, nevis apcietinājuma institūtu kā tādu.

7.2.4. Savukārt, attiecībā uz apstrīdēto normu iespējamo neatbilstību pieteikumā norādītajām Konvencijas normām norādāms: Satversmes tiesa ir atzinusi, ka starptautiskās cilvēka pamattiesību normas un to piemērošanas prakse konstitucionālo tiesību līmenī kalpo par interpretācijas līdzekli pamattiesību un tiesiskas valsts principu satura un apjoma noteikšanai (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2012. gada 18. oktobra sprieduma lietā Nr. 2012-02-0106 11.2. punktu*). Turklāt Satversmes tiesa ir atzinusi, ka Satversmē nostiprināto pamattiesību apjoms ir plašāks, nekā Konvencijā nostiprināto pamattiesību apjoms (*sal. Satversmes tiesas 2002. gada 5. marta sprieduma lietā*

2001-10-01 5. punktu un 2008. gada 5. novembra sprieduma lietā Nr. 2008-04-01 10.2. punktu). Pieteikumā nav pamatots, ka konkrētajā gadījumā Konvencijā nostiprināto pamattiesību apjoms būtu plašāks un vairāk aizsargātu Pieteikuma iesniedzēja tiesības, nekā Satversmē paredzētais pamattiesību aizsardzības līmenis.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu un sesto daļu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

n o l ē m a :

1. Ierosināt Satversmes tiesā lietu „Par Kriminālprocesa likuma 246. panta otrās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. panta pirmajam teikumam” pēc Igora Jegorova konstitucionālās sūdzības (pieteikums Nr. 117/2013).

2. Atteikties ierosināt lietu par Kriminālprocesa likuma 246. panta otrās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. panta otrajam, trešajam un ceturtajam teikumam, Kriminālprocesa likuma 375. panta pirmās daļas un 396. panta pirmās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. pantam, un Kriminālprocesa likuma 246. panta otrās daļas, 375. panta pirmās daļas un 396. panta pirmās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 94. pantam, kā arī Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 5. panta pirmās daļas a) punktam, otrajai un trešajai daļai, 6. panta pirmajai daļai un trešās daļas a), b) un c) punktam.

3. Uzaicināt institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu – Saeimu – **līdz 2013. gada 1. septembrim** iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Satversmes tiesas 1. kolēģijas priekšsēdētājs

G. Kūtris